

PATVIRTINTA
Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo
centro direktoriaus 2026 m. gegužės
7 d. įsakymu Nr. V-11

**GELGAUDIŠKIO „ŠALTINIO“ UGDYMO CENTRO REAGAVIMO Į MOKINIŲ
PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO, PLATINIMO IR DISPONAVIMO
PSICHOAKTYVIOSIOMIS MEDŽIAGOMIS ATVEJUS BEI PAGALBOS TEIKIMO
MOKINIAMS, JŲ TĖVAMS AR KITIEMS ATSTOVAMS PAGAL ĮSTATYMĄ TVARKOS
APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro (toliau – Centras) reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato:

1.1. reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus Centre tvarką;

1.2. pagalbos teikimo mokiniams ir jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą, nustatčius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus Centre, tvarką.

2. Apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Psichoaktyviosios medžiagos** – alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės, rūkomieji žoliniai gaminiai), narkotinės, psichotropinės medžiagos, kuriuos vartojant (naudojant) keičiasi asmens emocinė būseną, mąstymas ir (arba) elgesys;

2.2. **Mokinio disponavimas psichoaktyviosiomis medžiagomis** – atvejis, kai mokinys turi su savimi psichoaktyviųjų medžiagų arba laiko jas Centro patalpose ar teritorijoje;

2.3. Galimi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo atpažinimo požymiai nurodyti Aprašo 1 priede. Galimi psichoaktyviųjų medžiagų platinimo atpažinimo požymiai nurodyti Aprašo 2 priede;

2.4. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme, Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatyme.

**II SKYRIUS
REAGAVIMAS Į MOKINIŲ PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO,
PLATINIMO IR DISPONAVIMO PSICHOAKTYVIOSIOMIS MEDŽIAGOMIS ATVEJUS**

3. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Centras vadovaujasi nešališkumo, konfidencialumo,

profesionalumo, nediskriminavimo ir pagarbos žmogaus teisėms principais, užtikrinamos asmens duomenų saugumą, siekdamas tinkamai reaguoti į šiuos atvejus.

4. Mokymo sutartyse įteisina nuostatą, suteikiančią teisę Centro vadovui ir (ar) jo įgaliotam asmeniui apžiūrėti mokinio turimus daiktus, kai kyla įtarimų dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo. Jei mokinys atsisako parodyti daiktus ir kyla pagrįstų įtarimų dėl teisės pažeidimo, kviečiama policija telefonu 112.

5. Mokinio vartojimo, platinimo ar disponavimo galimai psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Centro vadovas ir (ar) jo įgaliotas asmuo nedelsdamas informuoja mokinio tėvus ar kitus atstovus pagal įstatymą (ar vieną iš jų) ir kviečia juos atvykti į mokinio buvimo vietą. Tais atvejais, kai yra įtarimų dėl narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo, platinimo ar disponavimo, apie galimą teisės aktų pažeidimą nedelsiant pranešama skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112. Kitų psichoaktyviųjų medžiagų (alkoholinių ir energetinių gėrimų, medikamentų) vartojimo, platinimo ar disponavimo atvejais sprendimas dėl informavimo skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 priimamas individualiai, įvertinus konkrečias aplinkybes. organizuoja įvykio fiksavimą centro dokumentuose

6. Centro darbuotojas, įtaręs, pastebėjęs ar gavęs informaciją, kad Centro patalpose ar teritorijoje mokinys disponuoja galimai psichoaktyviosiomis medžiagomis ir (ar) jas vartoja ir yra apsvaigęs arba apsinuodijęs, atlieka šiuos veiksmus nurodytu eiliškumu:

6.1. stebi mokinio sveikatos būklę ir sąlyginai įvertina būtinosios medicinos pagalbos reikalingumą;

6.2. jeigu mokiniui reikalinga būtinoji medicinos pagalba:

6.2.1. nedelsdamas kviečia greitosios medicinos pagalbos brigadą skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112;

6.2.2. organizuoja pirmosios pagalbos teikimą mokiniui, vadovaudamasis Centro pirmosios pagalbos organizavimo tvarka;

6.2.3. informuoja Centro vadovą arba jo įgaliotą asmenį, visuomenės sveikatos specialistą apie situaciją.

6.3. jeigu mokiniui būtinoji medicinos pagalba yra nereikalinga, palydi mokinį pas Centro vadovą arba jo įgaliotą asmenį, kuris, dalyvaujant dar bent vienam Centro darbuotojui:

6.3.1. atskiroje patalpoje kalbasi su mokiniu apie atvejo aplinkybes: kada ir kokias psichoaktyvias medžiagas vartojo ir (ar) kokiomis psichoaktyviosiomis medžiagomis disponuoja, iš kur jų gavo, psichoaktyvias medžiagas vartojo vienas ar su kitu (-ais) mokiniu (-iais), jeigu su kitu (-iais) mokiniu (-iais), tai su kuriuo (-iais), ar gali būti kuriam (-iems) nors mokiniui (-iams) reikalinga pagalba, prašo mokinio parodyti jo turimus daiktus, esant mokinio tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą rašytiniam sutikimui arba mokymo sutarties nuostatai, suteikiančiai teisę Centro vadovui ar jo įgaliotam asmeniui patikrinti mokinio turimus daiktus, kai kyla įtarimų dėl psichoaktyviųjų medžiagų disponavimo. Jei mokinys atsisako parodyti daiktus ir kyla pagrįstų įtarimų dėl teisės pažeidimo, kviečiama policija telefonu 112. Daiktų patikrinime pagal galimybes dalyvauja mažiausiai du asmenys – Centro darbuotojai, iš kurių vienas yra Centro vadovas arba jo įgaliotas asmuo ir atlieka vieną iš šių veiksmų:

6.3.1.1. jeigu nėra randama psichoaktyviųjų medžiagų, kalbama kartu su mokiniu ir atvykusiais mokinio tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą (ar vienu iš jų) apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui išvengti galimus prevencinius veiksmus;

6.3.1.2. jei legalios psichoaktyvios medžiagos (alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės) randamos pirmą kartą,

jas atiduoda atvykusiems mokinio tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą, kalbasi kartu su jais ir mokiniu apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui ir disponavimui psichoaktyviosiomis medžiagomis išvengti galimus prevencinius veiksmus, užpildo Daiktų paėmimo protokolą (Aprašo 3 priedas), siekiant užtikrinti šio įvykio fiksavimą, kuris saugomas centro vidaus dokumentuose;

6.3.1.3. jei legalios psichoaktyvios medžiagos (alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės taip pat rūkomieji žoliniai gaminiai), randamos ne pirmą kartą, kalbasi kartu su mokiniu ir atvykusiais mokinio tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui ir disponavimui psichoaktyviosiomis medžiagomis išvengti galimus prevencinius veiksmus, mokykla užpildo Daiktų paėmimo protokolą (Aprašo 3 priedas) ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną Centro vardu adresu www.ePolicija.lt praneša apie psichoaktyviųjų medžiagų radimo atvejį ir pateikia Daiktų paėmimo protokolą;

6.3.1.4. jei randama, kad mokinys turi nelegalių psichoaktyviųjų medžiagų, kurios gali būti tablečių, kristalų, suktinių, žolinių mišinių, miltelių, druskų ar kitu pavidalu arba kyla abejonių dėl medžiagos legalumo, informuoja mokinio tėvus ar kitus atstovus pagal įstatymą ir nedelsdamas skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą, iki policijos pareigūnų atvykimo neliečia, neuosto, neleidžia sunaikinti rastų nelegalių psichoaktyviųjų medžiagų ir apriboja mokinio galimybę naudotis ryšio priemonėmis;

6.3.2. atskiroje patalpoje kalbasi su mokiniu apie atvejo aplinkybes: kada ir kokias psichoaktyvias medžiagas vartojo ir (ar) kokiomis psichoaktyviosiomis medžiagomis disponuoja, iš kur jų gavo, psichoaktyvias medžiagas vartojo vienas ar su kitu (-ais) mokiniu (-iais), jeigu su kitu (-iais) mokiniu (-iais), tai su kuriuo (-iais), ar gali būti kuriam (-iems) nors mokiniui (-iams) reikalinga pagalba. Nesant mokinio tėvų arba kitų atstovų pagal įstatymą rašytinio sutikimo arba mokymo sutarties nuostatos, suteikiančios teisę Centro vadovui ar jo įgaliotam asmeniui patikrinti mokinio turimus daiktus, kai kyla įtarimų dėl psichoaktyviųjų medžiagų disponavimo, ir (arba) mokiniui nesutinkant parodyti turimų daiktų, informuoja mokinį ir atvykusius mokinio tėvus ar kitus atstovus pagal įstatymą, jog policijos pareigūnai gali imtis teisėtų veiksmų, įskaitant daiktų apžiūrą, ir nedelsdamas skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą.

7. Jeigu kyla įtarimas, kad yra platinamos psichoaktyvios medžiagos, Centro vadovas ir (ar) jo įgaliotas asmuo:

7.1. pastebėjęs ar gavęs informaciją apie centro patalpose ar teritorijoje pastebėtą šiuo metu vykstantį ir (ar) ką tik įvykusį psichoaktyviųjų medžiagų platinimo atvejį, nedelsiant skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą;

7.2. gavęs informaciją apie anksčiau įvykusį arba jau žinomą atvejį, kad mokinys įsigijo psichoaktyviųjų medžiagų mokyklos patalpose ar teritorijoje ar konkretus mokinys galimai platino psichoaktyvias medžiagas, pateikia gautą informaciją policijos skambučių linijos telefono numeriu +370 700 60 777 arba adresu www.ePolicija.lt.

8. Jei Centro patalpose ar teritorijoje Centro darbuotojas randa psichoaktyviųjų medžiagų, tačiau nežinoma, kam jos priklauso, jas perduoda Centro vadovui arba jo įgaliotam asmeniui, kuris nedelsdamas rastas legalias psichoaktyvias medžiagas (alkoholinius gėrimus, tabaką, tabako gaminius, su tabako gaminiais susijusius gaminius (elektronines cigaretes, jų pildykles, taip pat rūkomuosius žolinius gaminius) arba rastas nelegalias narkotines, psichotropines medžiagas, arba kyla abejonių dėl medžiagos legalumo, skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu

112 informuoja skubiosios pagalbos tarnybą, užtikrina šių medžiagų saugojimą iki perdavimo policijai. Atvykus policijai apie rastas medžiagas surašo pranešimą, kuriame nurodo jų radimo aplinkybes, medžiagų kiekį ir patvirtina perdavimo policijos pareigūnams faktą.

9. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Centro darbuotojai informuojami apie juos naudojant nuasmenintus, neleidžiančius nustatyti mokinio ir jo tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą tapatybės, duomenis, siekiant pakartotinai priminti Centro vidaus tvarkos taisyklių laikymosi svarbą, taikomas prevencijos priemonės mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą ir (arba) Apraše nustatytą teisinį reguliavimą.

III SKYRIUS

PAGALBOS TEIKIMAS MOKINIAMS IR JŲ TĖVAMS AR KITIEMS ATSTOVAMS PAGAL ĮSTATYMĄ

10. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais po Aprašo II skyriuje nurodytų reagavimo veiksmų atlikimo Centre organizuojama ir teikiama pagalba:

10.1. kai nustatytas pirmas mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejis, Centro vadovas ar jo įgaliotas asmuo organizuoja susitikimą su mokiniu ir jo tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą ir paskiria atsakingą asmenį, koordinuosiantį pagalbos teikimą mokiniui ir (ar) jo tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą;

10.2. kai nustatytas pakartotinis mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejis, informuojama Centro Vaiko gerovės komisija ir šaukiamas posėdis.

11. Centro Vaiko gerovės komisijoje:

11.1. pagalbos teikimo galimybės svarstomos prieš tai jas aptarus su mokiniu ir jo tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą;

11.2. sprendimai dėl pagalbos turinio ir formų priimami vadovaujantis mokinio nuomonės išklauso ir geriausių jo interesų įgyvendinimo principais, siekiant sumažinti mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikas;

11.3. turi būti išklauso visų asmenų, dalyvaujančių teikiant pagalbą, nuomonė, susitariama dėl konkrečių veiksmų Centre, nustatomi veiksmai, už kurių įgyvendinimą yra atsakingas Centro atstovas, mokinys ir jo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą, numatomas bendras įgyvendintų veiksmų rezultatų aptarimas;

11.4. kreipiamasi į Centro vadovą dėl galimybės inicijuoti kreipimąsi į savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl koordinuotos pagalbos teikimo šeimai.

12. Pagalba pagal galimybes apima švietimo pagalbos, Visuomenės sveikatos biurų teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, neformaliojo švietimo ar kitų švietimą papildančio ugdymo veiklų organizavimą.

13. Teikiant pagalbą siekiama:

13.1. padėti mokiniui tapti psichologiškai atsparesniam, užimtam, gebančiam palaikyti santykius su bendraamžiais ir suaugusiais, rūpintis savo fizine ir psichikos sveikata, įtraukiant mokinį į neformaliojo švietimo veiklas, socialiniams emociniams įgūdžiams ugdyti skirtus užsiėmimus, prevencines programas ar kitą Centre vykdomą veiklą, arba nukreipiant į

neatlygintinas šiems tikslams pasiekti tinkamas veiklas už Centro teritorijos ribų, taip pat bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi padėti spręsti sveikatos, socialines, švietimo ar kitas problemas tikslingai pasirenkant savivaldybėje neatlygintinai teikiamas paslaugas ir pagalbą;

13.2. padėti mokiniui ir jo tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą ugdyti sveikatą, kritinį mąstymą, suteikiant Centre informaciją ar pateikiant nuorodas į informacijos šaltinius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir intervencijos temomis;

13.3. padėti mokinio tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą stiprinti įgūdžius, susijusius su santykių, bendravimo gerinimu, vaiko saugumo užtikrinimu, užimtumo planavimu ir kitais, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos veiksmais, bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir (ar) Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniu skyriumi nukreipti į savivaldybėje prieinamas neatlygintinas mokinio tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą švietimo ir įgūdžių ugdymo veiklas.

14. Pagalbos priemonių turinys nukreiptas į:

14.1. psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis priežasčių ir galimų pasekmių aptarimą su mokiniu ir jo tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą;

14.2. rekomendacijų mokiniui ir jo tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą teikimą dėl tarpusavio santykių šeimoje, santykių su bendraamžiais, laisvalaikio leidimo, mokymosi, taisyklių taikymo ir laikymosi Centre ir šeimoje bei kitais psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikos mažinimui aktualiais klausimais;

14.3. mokinių ir jų tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą konsultavimą ar įtraukimą į Centre vykdomas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikos mažinimui skirtas veiklas, ankstyvosios intervencijos programą (naudojamas parengtas Centre vykdomų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir (ar) platinimo rizikos mažinimui skirtas veiklų sąrašas, su nuorodomis į trumpą kiekvienos veiklos aprašymą, grafiką, adresais ir kontaktiniais duomenimis);

14.4. mokinių ir jų tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą nukreipimą pagalbos į savivaldybės ir valstybės įstaigose teikiamas neatlygintinas visuomenės ar asmens sveikatos priežiūros, socialines paslaugas, švietimo pagalbą ar kitą pagalbą, bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir (ar) Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniu skyriumi;

14.5. kitus Centro veiksmus, tikslingai nukreiptus į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejų pasikartojimo prevenciją.

15. Teikiama pagalba turi būti aprašyta Centre kartu su mokiniu ir jo tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą sudarytame rašytiniame pagalbos teikimo plane, kuris įforminamas laisva forma. Jame numatomi teikiamos pagalbos tikslai, sutarti veiksmai jiems pasiekti, už veiksmų įgyvendinimą atsakingi asmenys (Centro atstovas, mokinys, jo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą) ir veiksmų įgyvendinimo terminai.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Aprašo nuostatų įgyvendinimui būtini veiksmai numatomi Centro vadovo tvirtinamuose vidaus dokumentuose.

17. Centro vadovas užtikrina, kad Apraše numatyta pareiga pastebėjus, įtarus mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo jomis atvejį informuoti Centro vadovą ar jo įgaliotą asmenį būtų numatyta Centro vidaus taisyklėse.

18. Su Aprašu ir jo pagrindu vykdomais veiksmais visi Centro darbuotojai supažindinami pasirašytinai bei informuojami mokinių tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą.

19. Tais atvejais, kai mokinio tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą nepriima Centre siūlomos pagalbos sau ar savo vaikui, nebendradarbiauja su Centro administracija, pedagogais ir švietimo pagalbos mokiniui specialistais, neatsižvelgia į specialistų pateiktas rekomendacijas, nesikreipia dėl pagalbos vaikui ir šeimai į savivaldybės ir valstybės įstaigas, Centro vadovas ar jo įgaliotas asmuo konsultuojasi ir (arba) informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

20. Vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu [\(ES\) 2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva [95/46/EB](#) (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), asmens duomenys pagal Aprašą tvarkomi, siekiant nustatyti ir tinkamai sureaguoti į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei organizuoti ir teikti reikiamą pagalbą mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą.

Gelgaudiškio „Šaltinio“ reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą aprašo 1 priedas

GALIMI PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO ATPAŽINIMO POŽYMIAI

1. Trumpalaikio vartojimo atpažinimo požymiai:

1.1. Akies vyzdžio dydis ir reakcija į šviesą. Esant apsinuodijimui stimulatoriais, atmerkus akies voką, krintant tiesioginei šviesai, akies vyzdys lieka išsiplėtęs, esant apsinuodijimui opioidais – akies vyzdys lieka susitraukęs, esant apsinuodijimui hašišu arba marihuana – akies vyzdys pulsuoja didėdamas (atkreiptinas dėmesys, kad akies vyzdys nežymiai pulsuoja, net ir nevartojus psichoaktyviųjų medžiagų);

1.2. Nistagmas – ritmiškas, nevalingas abiejų akių obuolių trūkčiojimas. Jis gali pasireikšti, kai kraujyje yra viena ir daugiau promilių alkoholio, atpažįstamas stebint akių obuolius bent keliolika sekundžių;

1.3. Laiko pajautimas. Pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų, gali sutrikti laiko suvokimas, suprastėti gebėjimas suprasti paprastas instrukcijas. Tai galima patikrinti, paprašant pastovėti suglaudus kojas, ištiesus į priekį rankas, atlenkus galvą atgal ir užsimerkus ir pranešti, kai praeis 30 sekundžių. Nepavartojus psichoaktyviųjų medžiagų galima apsirikti 10 sekundžių;

1.4. Dūrių žymės. Jeigu psichoaktyviosios medžiagos švirkščiamos, lieka dūrio žymės, kurios laikui bėgant keičiasi: 0–8 val. – raudona dėmė (paraudęs ratas); 8–96 val. – šviesaus sukrešėjusio kraujo pėdsakai; 5–14 dienų – tamsios dėmės;

1.5. Kvapas. Pavartojus alkoholinių gėrimų jaučiamas alkoholio kvapas iš burnos ar nuo drabužių, tabako ar tabako gaminių – tabako kvapas, marihuanos – keistas, neįprastas, cheminių medžiagų kvapas;

1.6. Bendri apsinuodijimo požymiai. Apsinuodijus gali atsirasti mieguistumas, sąmonės praradimas, pykinimas, vėmimas, galvos svaigimas, pasireikšti perkaitimas ar dehidratavimas, krėsti drebulys, apimti panika ar pasireikšti kiti apsinuodijimo požymiai. Esant tokiems požymiams, reikia kviešti greitosios medicinos pagalbos brigadą, prireikus suteikti mokiniui pirmąją pagalbą;

1.7. Netipinio elgesio požymiai. Pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų gali atsirasti mokiniui nebūdingo elgesio požymių, kurie pasireiškia atskirai arba kartu su šio priedo 1.1–1.7 papunkčiuose nustatytais požymiais. Mokinys gali tapti agresyvus, elgtis impulsyviai – imti rėkti, bėgti, blaškytis,

neadekvačiai reaguoti į aplinką. Jam gali prasidėti haliucinacijos, apimti baimė, prasidėti kliesdėsiai arba sulėtėti kalba.

2. Ilgalaikio vartojimo atpažinimo požymiai:

2.1. Asmenybės pokyčiai: nuotaikos ar būdo savybių pasikeitimas, brandumo stoka, santykių su tėvais ar kitais atstovais pagal įstatymą, ryšių su draugais pokyčiai, siekių stoka, savęs nuvertinimas, neigimas ir melavimas, vėlavimas, nepaaiškinama baimė, įtarumas arba savisaugos instinkto stoka, priešiškus kitiems ir sau, agresyvumas;

2.2. Veiklos ir įpročių pokyčiai: be pateisinamos priežasties nebuvimas namuose ar mokykloje, pareigų namuose ar mokykloje neatlikimas, pakitęs bendravimas su bendraamžiais, kitais žmonėmis; slapukavimas, konfliktai namuose ar mokykloje, nuolatinis negebėjimas susikaupti, greitas įniršis uždavus klausimus, susijusius su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, nuolatinis liūdesys, žymūs finansinės padėties pokyčiai;

2.3. Išvaizdos pokyčiai: higienos stoka, raudonos ar ašarojančios akys, išsiplėtę arba susiaurėję akių vyzdžiai, nuolatinė sloga;

2.4. Sveikatos ir normalaus dienos, nakties ritmo pokyčiai: apetito stoka ar padidėjęs apetitas, dažnas kosulys, keista kalba, miego problemos, išsiblaškytas, energijos stoka;

2.5. Tarp mokinio daiktų pastebimi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įtarimą keliantys daiktai ar medžiagos – nikotino pagalvėlės, kristalai, impregnuoti lapeliai, elektroninių cigarečių pildyklės, žiebtuvėliai, milteliai, kapsulės, tabletės ir pan.

Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro
reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų
medžiagų vartojimo, platinimo ir
disponavimo psichoaktyviosiomis
medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo
mokiniams, jų tėvams ar kitiems atstovams
pagal įstatymą aprašo
2 priedas

GALIMI PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ PLATINIMO ATPAŽINIMO POŽYMIAI

1. Pajamos. Ryškiausias ženklas, kad mokinys platina psichoaktyvias medžiagas, yra jo pajamos. Jei mokinys staiga pradeda pirkti daiktus pats, neturėdamas pajamų šaltinio, tai galimai lemia psichoaktyviųjų medžiagų platinimas kaip paslėptas pajamų šaltinis.

2. Užrašai. Dažniausiai psichoaktyvias medžiagas platinantys mokiniai registruoja savo išlaidas ir pajamas. Daugelis iš jų tai daro, siekiant fiksuoti, kas ir už ką yra skolingas. Kiekvienas užrašų įrašas gali būti užkoduotas skaitine ar raidine seka.

3. Įranga. Jei platinamos psichoaktyviosios medžiagos, mokinys tikriausiai turi tam reikalingas priemones. Tai apima psichoaktyviosioms medžiagoms vartoti ar supakuoti skirtus daiktus, tokius kaip:

3.1. priemaišos – medžiagos, dedamos į psichoaktyvias medžiagas siekiant padidinti pajamas ir pakeisti poveikį. Šios medžiagos atskiedžia psichoaktyvias medžiagas, keičia jų stiprumą, pvz., miltai, krakmolai, cukrus ir kofeinas;

3.2. rūkymo pypkės, bongai;

3.3. nedidelio dydžio maistinės svarstyklės;

3.4. užspaudžiami plastikiniai maišeliai;

3.5. aliuminio folija.

4. Vartojimo požymiai. Nors tai nėra tiesioginis psichoaktyviųjų medžiagų platinimo požymis, tačiau daugelis psichoaktyviųjų medžiagų platintojų patys pradeda vartoti psichoaktyvias medžiagas.

5. Kitų mokinių elgesys ir turima informacija. Neretai psichoaktyviųjų medžiagų platintojas dėl vienokių ar kitokių priežasčių išnaudoja kitus mokinius įvairioms užduotims atlikti. Mokinių bendruomenė paprastai turi daug informacijos vieni apie kitus, tad psichoaktyviųjų medžiagų platintojas visuomet yra žinomas.

Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centro
reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų
medžiagų vartojimo, platinimo ir
disponavimo psichoaktyviosiomis
medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo
mokiniam, jų tėvams ar kitiems atstovams
pagal įstatymą aprašo
3 priedas

(Daiktų paėmimo protokolo forma)

Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo centras

DAIKTŲ PAĖMIMO PROTOKOLAS

Data	
Dokumento Nr.	
Surašymo vieta	

Daiktų paėmimą atlieka (vardas, pavardė, pareigos)				
Atliekant daiktų paėmimą, dalyvauja (vardas, pavardė, pareigos ar statusas)				
Paimti daiktai:				
Eil. Nr.	Tikslus daikto aprašymas	Mato vnt.	Kiekis	Pastabos
1				
2				
3				
Asmuo, iš kurio paimti daiktai: Daikto savininkas:				

Atliekant daiktų paėmimą dalyvavusių asmenų pareiškimai	
Žyma apie protokolo kopijos įteikimą ir daiktus paėmusio asmens vardas, pavardė, parašas	

PATVIRTINTA
Gelgaudiškio „Šaltinio“ ugdymo
centro direktoriaus 2026 m. gegužės
7 d. įsakymu Nr. V- 11

GELGAUDIŠKIO „ŠALTINIO“ UGDYMO CENTRO VEIKSMŲ ALGORITMAS

Reagavimas į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, disponavimo ar platinimo atvejus

1. Kai darbuotojas įtaria arba pastebi, kad mokinys galimai vartojo psichoaktyvias medžiagas

Centro darbuotojas:

1. Įvertina mokinio būklę.
2. Jei mokiniui reikia skubios medicinos pagalbos:
 - nedelsdamas skambina 112;
 - organizuoja pirmąją pagalbą;
 - informuoja centro vadovą arba jo įgaliotą asmenį ir visuomenės sveikatos specialistą.
3. Jei skubi medicinos pagalba nereikalinga:
 - palydi mokinį pas centro vadovą arba jo įgaliotą asmenį;
 - situacija aptariama atskiroje patalpoje, dalyvaujant bent dar vienam centro darbuotojui.

2. Pokalbis su mokiniu ir daiktų parodymas

Centro vadovas arba jo įgaliotas asmuo:

1. Išsiaiškina aplinkybes:
 - ką mokinys vartojo ar turi;
 - iš kur gavo;
 - ar vartojo vienas, ar su kitais;
 - ar pagalbos gali reikėti ir kitiems mokiniams.

2. Prašo parodyti turimus daiktus, jei:
 - yra tėvų / atstovų rašytinis sutikimas, arba
 - tokia teisė numatyta mokymo sutartyje.
3. Jei mokinys atsisako parodyti daiktus ir yra pagrįstų įtarimų:
 - kviečiama policija telefonu 112.

3. Kai randama medžiagų ar gaminių

3.1. Jei nieko nerandama

- Su mokiniu ir jo tėvais / atstovais aptariamos galimos pasekmės;
- susitariama dėl prevencinių veiksmų.

3.2. Jei randamos legalios psichoaktyviosios medžiagos pirmą kartą

(pvz., alkoholis, tabakas, elektroninės cigaretės)

- medžiagos perduodamos atvykusiems tėvams / atstovams;
- pildomas Daiktų paėmimo protokolas;
- su mokiniu ir tėvais aptariamos pasekmės ir prevenciniai veiksmai.

3.3. Jei legalios medžiagos randamos ne pirmą kartą

- pildomas Daiktų paėmimo protokolas;
- ne vėliau kaip kitą darbo dieną mokykla praneša per www.ePolicija.lt ir pateikia Daiktų paėmimo protokolą.

3.4. Jei randamos nelegalios medžiagos arba kyla abejonių dėl jų legalumo

- nedelsiant informuojami tėvai / atstovai;
- nedelsiant skambinama 112;
- medžiagos neliečiamos, neuostomos, neleidžiama jų sunaikinti;
- apribojama mokinio galimybė naudotis ryšio priemonėmis iki policijos atvykimo.

4. Kai įtariamas platinimas

Jei platinimas vyksta dabar arba ką tik įvyko

- centro vadovas ar įgaliotas asmuo nedelsdamas skambina 112.

Jei gauta informacija apie anksčiau įvykusį platinimą

- informacija perduodama policijai telefonu +370 700 60 777 arba per www.ePolicija.lt.

5. Jei mokykloje randamos medžiagos, bet nežinoma, kam jos priklauso

1. Radęs darbuotojas perduoda jas centro vadovui arba jo įgaliotam asmeniui.
2. Vadovas ar įgaliotas asmuo:
 - informuoja 112;
 - užtikrina radinio saugojimą iki perdavimo policijai;
 - atvykus policijai surašo pranešimą apie radimo aplinkybes, kiekį ir perdavimo faktą.

6. Tėvų informavimas

- Visais vartojimo, disponavimo ar platinimo atvejais mokinio tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą informuojami nedelsiant ir kviečiami atvykti į mokyklą.

7. Įvykio fiksavimas

- Įvykis fiksuojamas centro vidaus dokumentuose;
- kai paimami daiktai, pildomas Daiktų paėmimo protokolas;
- darbuotojai apie atvejį informuojami tik nuasmenintai, neatskleidžiant mokinio tapatybės.

8. Pagalbos organizavimas po

įvykio Kai atvejis pirmas

- centro vadovas ar įgaliotas asmuo organizuoja susitikimą su mokiniu ir tėvais;
- paskiria atsakingą asmenį pagalbos koordinavimui.

Kai atvejis pakartotinis

- informuojama Centro vaiko gerovės komisija;
- šaukiamas posėdis dėl tolimesnės pagalbos.

Vaiko gerovės komisijoje

- aptariamos pagalbos galimybės;
- susitariama dėl konkrečių veiksmų, atsakingų asmenų ir terminų;

- prireikus inicijuojamas kreipimasis į savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl koordinuotos pagalbos šeimai.

9. Pagalbos planas

- Centras kartu su mokiniu ir jo tėvais / atstovais sudaro rašytinį pagalbos planą laisva forma;
- plane numatomi:
 - tikslai,
 - veiksmai,
 - atsakingi asmenys,
 - terminai.

10. Kai tėvai nebendradarbiauja

Jei tėvai ar kiti atstovai:

- nepriima siūlomos pagalbos,
- nebendradarbiauja su centru,
- nesikreipia pagalbos vaikui ir šeimai,

centro vadovas ar jo įgaliotas asmuo konsultuojasi su arba informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą.

Trumpa algoritmo schema

Įtarimas / pastebėjimas → būklės įvertinimas → jei reikia 112 → jei nereikia, palydėti pas vadovą → pokalbis ir daiktų parodymas → tėvų informavimas → sprendimas pagal radinį (nėra / legali / nelegali medžiaga) → įvykio fiksavimas → pagalbos organizavimas → VGK / TBT koordinatorius, jei reikia